

U.G. 3rd Semester Examination - 2019

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-V

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. सरल-सुरगिरा देवनागरीलिप्या च यथेच्छं दश-प्रश्नाः समाधेयाः :

2×10=20

- i) कः आसीत् यौगन्धरायणः? स्वप्नवासवदत्तं नाटके विदूषकस्य नाम किमासीत्?
- ii) “प्रद्वेषो बहुमानो वा संकल्पादुपजायते”—कोऽस्य वाक्यस्य वक्ता? कस्मिन् प्रसङ्गे इदमुक्तवान्?
- iii) “यदि तावदयं स्वप्नो धन्यमप्रतिबोधनम्”—कं प्रति कस्य उक्तिरियम्? कः स्वप्नः तेन दृष्टः?
- iv) का आसीत् पद्मावती? उदयनस्य वीणायाः नाम किमासीत्?
- v) ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’ नाटके उल्लिखितानि शिवस्य अष्टौ नामानि लिख्यन्ताम्।
- vi) ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’ नाटके नान्दीशलोके व्यवहृतं छन्दोनाम लिख्यताम्।

[Turn Over]

- vii) “सरसिजमनुविद्यं शैवलेनापि रम्यम्”—कं प्रति कस्य उक्तिरियम्? सरसिजमत्र केन सह उपमीयते?
- viii) सूत्रधार-नटोपदयोः लक्षणं निरूपनीयम्।
- ix) ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’ नाटकस्य नान्दीश्लोकं लिखतु।
- x) धीवरवृत्तान्तं अभिज्ञानशकुलनाटके कस्मिन् अङ्के दृश्यते?
- xi) का हंसपदिका? देवराजेन्द्रस्य सारथेर्नाम किमासीत्?
- xii) यौगन्धरायणः वासवदत्तां कस्य समीपे किमर्थं न्यस्तं कृतवान्?
- xiii) ‘समुद्रगृह’ विषये किञ्चित् लिखतु।
- xiv) ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’ नाटकस्य द्वयोः रक्षिपुरुषयोः नाम लिखतु।
- xv) ‘कुलपति’—शब्दस्य कोऽर्थः?

2. Answer any **four** of the following questions in Sanskrit or Bengali or English: 5×4=20

i) Translate into Bengali or English (any **one**):

- a) ग्रीवाभङ्गाभिरामं मुहुरनुपतति स्यन्दने दत्तदृष्टिः
पश्चार्धेन प्रविष्टः शरपतनभयाद्भूयसा पूर्वकायम्।
दर्भैर्धावलीढैः श्रमविवृतमुखभ्रंशिभिः कीर्णवर्त्मा
पश्योदग्रप्लुतत्वाद्वियति बहुतरं स्तोकमूर्व्यां प्रयाति॥
- b) नीवाराः शुकागर्भकोटरमुखभ्रष्टास्नारूणामधः
प्रस्निग्धाः क्वचिदिङ्गुदीफलभिदः सूच्यन्त एवोपलाः।
विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगा-
स्तोयाधारपथाश्च वल्कलशिरणानिस्यन्दरेखाङ्किताः॥

- ii) Translate into Bengali or English (any one):
- a) तीथेदिकानि समिधः कुसुमानि दर्भान्
स्वैरं वनादुपनयन्तु तपोधनानि।
धर्मप्रिया नृपसुता न हि धर्मपीडा-
मिच्छेत् तपस्विषु कुलव्रतमेतदस्याः॥
- b) कस्यार्थः कलसेन को मृगयते वासो यथानिश्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद् भवेत्।
आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद् यस्यास्ति समीप्सितं वदतु तत् कस्यादय किं दीयताम्॥
- iii) कालिदासकृतस्य विक्रमोर्वशीयनाटकस्य विषयवस्तु तथा
नाट्यवैशिष्ट्यादिकमालोच्येताम्।
- iv) संक्षेपेण टीकां रचयतु : (any one):
- a) विशाखदत्तः
b) स्वप्नवासवदत्तम्
c) शूद्रकः
- v) Quote the song of हंसपदीका in Sanskrit version
with its meaning in Bengali or English.
- vi) Discuss in brief लावाणक-वृत्तान्तः as discussed in
the 1st act of the drama स्वप्नवासवदत्तम्।

3. Answer any **two** of the following questions. **One** must be written in *Sanskrit* with *Devanagari* script:

$$10 \times 2 = 20$$

- i) a) Explain any **one** of the following in *Sanskrit* language with *Devnagari* script:

$$6 \times 1 = 6$$

सप्रसंग व्याख्या क्रियताम् :

सुखमर्थो भवेद् दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः।

सुखमन्यद् भवेत् सर्वं दुःखं न्यासस्य रक्षणम्॥

OR

अर्थो हि कन्या परकीय एव तामद्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः।

जातो ममायं विशदः प्रकामं प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा॥

- b) Amplify the idea: $4 \times 1 = 4$

भावसम्प्रसारणं कुरु :

कालक्रमेण जगतः परिवर्तमाना चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति
भाग्यपङ्क्तिः॥

OR

न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात्॥

- ii) महाकवेः भासस्य नाट्यशैली विव्रियताम्।
iii) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' नाटकस्य कः अङ्कः त्वन्मते श्रेष्ठः—
चतुर्थः पञ्चमः वा?—विचार्यताम्।
iv) भवभूतिविरचितयोः महावीरचरित-उत्तररामचरितयोः नाटकयोः
विषयवस्तु संक्षेपेनालोच्यताम्।